

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
М. SZPUNAR
представено на 13 юли 2023 година¹

Дело C-606/21

Doctipharma SAS
срещу
Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO),
Pictime Coreyre

(Преюдициално запитване, отправено от Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция))

„Преюдициално запитване — Лекарствени продукти за хуманна употреба — Директива 2001/83/ЕО — Продажба от разстояние на лекарствени продукти на потребителите — Лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание — Директива 2000/31/ЕО — Дейност, извършвана от дружество на интернет сайт за такива лекарствени продукти, отпускани без рецепта — Дейност, състояща се в услуга за посредничество между аптеки и потребители — Ограничаване на този вид продажби от националното право — Закрила на общественото здраве“

I. Въведение

1. Онлайн продажбата на лекарствени продукти попада в приложното поле на редица актове на правото на Съюза и е била предмет на няколко преюдициални запитвания. С настоящите преюдициални въпроси запитващата юрисдикция иска от Съда да изрази становище относно услуга на информационното общество, която подобно на използваните в други сектори на икономиката позволява или най-малкото улеснява свързването на търговци с техните клиенти. По-конкретно, поставените от запитващата юрисдикция въпроси се отнасят до наложена на доставчик на такава услуга забрана да извършва определени дейности, която произтича от тълкуването на приложимите национални разпоредби, както и до съответствието на тази забрана с Директива 2001/83/ЕО².

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² Директива на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба (ОВ L 311, 2001 г., стр. 67; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 3), изменена с Директива 2011/62/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. (ОВ L 174, 2011 г., стр. 74; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 44, стр. 116) (наричана по-нататък „Директива 2001/83“).

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

1. Директивите за услуги на информационното общество

2. Съгласно член 1, точка 2 от Директива 98/34/ЕО³:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

2) „услуга“, каквато и да е услуга на информационното общество, тоест, каквато и да е услуга, нормално предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба от получателя на услугите.

За целите на настоящата дефиниция:

- „от разстояние“ означава, че тази услуга се предоставя без страните да присъстват едновременно на едно и също място,
- „чрез електронни средства“ означава, че услугата се изпраща първо и се получава по местоназначение чрез електронно оборудване за обработка (включително цифрово компресиране) и съхранение на данни и се пренася изцяло, предава и получава изцяло чрез кабел, радио, оптични средства или друг[и] електромагнитни средства,
- „по индивидуална молба на получателя на услугите“ означава, че услугата се предоставя чрез пренос на данни по индивидуална молба.

[...]“.

3. В редица актове на правото на Съюза се прави позоваване на това определение. По-конкретно, член 2, буква а) от Директива 2000/31/ЕО⁴ определя понятието „услуги на информационното общество“, като препраща към член 1, параграф 2 от Директива 98/34.

³ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година за определяне на процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207), изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 година (ОВ L 217, 1998 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 282) (наричана по-нататък „Директива 98/34“).

⁴ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

2. Директива 2001/83

4. Член 1, точка 20 от Директива 2011/62 въвежда в Директива 2001/83 дял VIIa, озаглавен „Продажба на потребителите от разстояние“, включващ по-специално член 85в, който гласи:

„1. Без да се засяга националното законодателство, забраняващо предлагането за продажба на потребителите от разстояние на лекарствени продукти, за които се изисква лекарско предписание, чрез услугите на информационното общество, държавите членки гарантират, че лекарствените продукти се предлагат за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество по смисъла на Директива [98/34] при следните условия:

- а) физическото или юридическото лице, което предлага лекарствените продукти, е получило разрешение или право да доставя лекарствени продукти на потребители и от разстояние съгласно националното законодателство на държавата членка, в която е установено;
- б) лицето, посочено в буква а), е предоставило на държавата членка, в която е установено, най-малко следната информация:
  - i) име или фирма и постоянен адрес на мястото на дейност, от което се доставят тези лекарствени продукти;
  - ii) дата, на която е започнала дейността по предлагането на лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество;
  - iii) адреса на уебсайта, използван за тази цел, и цялата съответна информация, необходима за идентифицирането на този уебсайт;
  - iv) ако е приложимо — класификацията в съответствие с дял VI на лекарствените продукти, предлагани за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество.

Тази информация се актуализира, когато е необходимо;

- в) лекарствените продукти съответстват на изискванията на националното законодателство на държавата членка на местоназначение в съответствие с член 6, параграф 1;
- г) без да се засягат изискванията за информация, предвидени в Директива [2000/31], уебсайтът, на който се предлагат лекарствените продукти, съдържа най-малко:
  - i) данните за контакт на компетентния орган или на органа, определен за тази цел, посочен в буква б);
  - ii) връзка към посочения в параграф 4 уебсайт на държавата членка на установяване;

iii) общото лого, посочено в параграф 3, поместено по добре видим начин на всяка страница от уебсайта, свързана с предлагането за продажба на лекарствени продукти на потребителите от разстояние. Общото лого съдържа връзка към позицията на лицето в списъка, посочен в параграф 4, буква в).

2. Държавите членки имат право да налагат условия, обосновани от съображения за закрила на общественото здраве и свързани с доставките на дребно на своя територия на лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество.

[...]

6. Без да се засягат Директива [2000/31] и предвидените в този дял изисквания, държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че за лица, различни от посочените в параграф 1, които предлагат лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние и извършват дейност на тяхна територия, се прилагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции“.

Б. Френското право

5. Съгласно член L. 5125-25 от Code de la santé publique (Кодекс за общественото здраве):

„На фармацевтите и техните служители се забранява да искат поръчки от потребителите.

На фармацевтите се забранява да получават поръчки за лекарствени продукти и други стоки или предмети, посочени в член L. 4211-1, чрез обичайното участие на посредници и да участват в трафик и доставки по домовете на посочените по-горе лекарствени продукти, стоки или предмети, за които са получили поръчка по този начин.

Поръчките, доставени извън аптеката от друго лице, могат да бъдат предоставени само в запечатан пакет, върху който са посочени името и адресът на клиента.

Въпреки това, без да се нарушават разпоредбите на член L. 5125-21, първа алинея, работещите в аптеки фармацевти, както и останалите лица, които са законно упълномощени да ги заместват, подпомагат или да им съдействат, могат лично да доставят поръчка в дома на пациенти, чието положение го изисква“.

6. Член L. 5125-26 от този кодекс предвижда:

„Забранява се продажбата на потребители на всички лекарствени продукти, стоки или предмети, посочени в член L. 4211-1, чрез посреднически дружества, сдружения на купувачи или организации, притежавани или управлявани от лица, които не притежават диплома, удостоверение или друг официален документ, посочени в член L. 4221-1“.

III. Фактите в главното производство

7. Уебсайтът www.doctipharma.fr, управляван от дружеството Doctipharma SAS, дава възможност на интернет потребителите да купуват „чрез уебсайтове на аптеки“ (или, както посочва запитващата юрисдикция, „от фармацевт, който управлява своя търговски уебсайт чрез техническото решение на Doctipharma“) фармацевтични и лекарствени продукти, отпускани без рецепта.

8. Запитващата юрисдикция описва функционирането на този уебсайт по следния начин. Интернет потребителят трябва да създаде потребителски акаунт и за тази цел да попълни формуляр, като предостави лична информация, с която се идентифицира и се улеснява достъпът му до уебсайтове на фармацевти по негов избор. За целите на създаването на потребителския акаунт интернет потребителят трябва да посочи фармацевт, от когото ще купува и с когото свързва акаунта си. На уебсайта на Doctipharma отпусканите без рецепта лекарствени продукти са представени под формата на предварително записан каталог, който потребителят може да разгледа, за да направи поръчка. Този уебсайт представя предлаганите лекарствени продукти под формата на продуктови гами, като се посочва тяхната цена, и поръчката се предава на фармацевта, чийто уебсайт е хостван на сайта на Doctipharma. Плащането се извършва посредством обща за всички обединени аптеки единна разплащателна система. На потребителския акаунт и на електронния адрес на направения поръчката потребител се изпраща съобщение, с което се потвърждава завършването на поръчката.

9. Union des Groupements de pharmaciens d'officine (Съюз на обединенията на фармацевтите, работещи в аптека) (UDGPO) е сдружение, което включва обединения на аптеки. UDGPO счита, че методът на онлайн продажба, предложен на аптеките от Doctipharma, означава, че това дружество е участник в електронната търговия с лекарствени продукти, и че тъй като то няма качеството фармацевт, тази дейност е незаконна.

10. С решение от 31 май 2016 г. Tribunal de commerce de Nanterre (Търговски съд Нантер, Франция) постановява, че уебсайтът на Doctipharma е незаконен по отношение на продажбата на лекарствени продукти, и по същество осъжда това дружество да преустанови електронната търговия с лекарствени продукти чрез този уебсайт.

11. Doctipharma подава жалба до Cour d'appel de Versailles (Апелативен съд Версай, Франция), който с решение от 12 декември 2017 г. отменя решението на Tribunal de commerce de Nanterre (Търговски съд Нантер). Тази юрисдикция приема, че уебсайтът на Doctipharma е законен, тъй като поръчките на интернет потребителите, които само преминават през платформата, създадена от Doctipharma като технически носител на уебсайтовете на работещи в аптеки фармацевти, се получават от самите фармацевти, без Doctipharma да участва по друг начин в обработването им. Според посочената юрисдикция този уебсайт дава възможност за директно свързване на потребители с аптеки.

12. С решение от 19 юни 2019 г. Cour de cassation (Касационен съд, Франция) отменя това решение на основание нарушение на членове L.5125-25 и L.5125-26 от Кодекса за общественото здраве и връща делото на Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж) — запитващата юрисдикция в настоящото дело. Според Cour de cassation (Касационен съд) от дейността на Doctipharma, която се състои по-специално в свързването на работещи в аптеки фармацевти и потенциални пациенти за продажбата на лекарствени продукти,

следва, че това дружество изпълнява роля на посредник и по този начин участва в електронната търговия с лекарствени продукти, без да е фармацевт, в нарушение на тези разпоредби на Кодекса за общественото здраве.

13. На 19 август 2019 г. Doctipharma сезира Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж), от който впоследствие иска да отправи до Съда няколко преюдициални въпроса, отнасящи се главно до тълкуването на член 85в от Директива 2001/83 и до принципа на свободното движение на услуги.

14. Doctipharma счита, че дейността му се състои в разработване и техническа поддръжка на съвместно решение, предназначено за работещи в аптеки фармацевти, за да могат те да редактират и поддържат своите уебсайтове за електронна търговия с лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, в съответствие с разпоредбите, уреждащи онлайн продажбата на лекарствени продукти. Според Doctipharma френските съдилища трябва да тълкуват член L.5125-25, втора алинея и член L.5125-26 от Кодекса за общественото здраве в светлината на член 85в от Директива 2001/83, за да определят дали произтичащата от тези национални разпоредби забрана за посредничество при продажбата на лекарствени продукти трябва да се прилага към извършваната от него дейност.

15. Освен това Doctipharma твърди, че разрешението, възприето в решение *Asociación Profesional Elite Taxi*⁵, се основава върху конкретните обстоятелства по това дело, свързани по-специално с решаващото влияние, упражнявано от Uber върху условията на предоставяне на услуга от шофьорите, поради което не може да се приложи към спора в главното производство. Според него същото важи и за решение А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн)⁶, тъй като делото, по което то е постановено, се отнася до противопоставимостта на установените във френското право ограничения на рекламата към френските потребители на онлайн продажба на лекарствени продукти на дружество със седалище в друга държава членка, различна от Франция, което ги продава посредством своя уебсайт, и следователно до проблематика, различна от разглежданата в главното производство. При все това то отбелязва, че посоченото решение е релевантно в настоящия случай, тъй като разглежданата в това дело платформа за онлайн продажба на лекарствени продукти е услуга на информационното общество по смисъла на член 2, буква а) от Директива 2000/31.

16. В същия ред на мисли, като се позовава на решение *Asociación Profesional Elite Taxi*⁷, запитващата юрисдикция твърди, от една страна, че предоставената от Doctipharma услуга се различава по своите характеристики от разглежданата в това дело, тъй като, за разлика от непрофесионалните шофьори на Uber, работещите в аптека фармацевти са професионални търговци на лекарствени продукти, и от друга страна, че не изглежда Doctipharma да участва в определянето на цената на лекарствените продукти. Колкото до решение А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн)⁸, запитващата юрисдикция посочва, че то не се отнася до същите въпроси като повдигнатите в спора по главното производство, тъй като засяга съвместимостта на установените във френското право ограничения на рекламата на лекарствени продукти с член 85в от Директива 2001/83.

⁵ Решение от 20 декември 2017 г. (С-434/15, ЕУ:С:2017:981).

⁶ Решение от 1 октомври 2020 г. (С-649/18, ЕУ:С:2020:764).

⁷ Решение от 20 декември 2017 г. (С-434/15, ЕУ:С:2017:981).

⁸ Решение от 1 октомври 2020 г. (С-649/18, ЕУ:С:2020:764).

IV. Преюдициалните въпроси и производството пред Съда

17. При тези обстоятелства с решение от 17 септември 2021 г., постъпило в Съда на 30 септември 2021 г., Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж) решава да спре производството и да постави на Съда следните въпроси:

- „1) Може ли осъществяваната от Doctipharma дейност на и чрез неговия уебсайт www.doctipharma.fr да бъде квалифицирана като „услуга на информационното общество“ по смисъла на Директива [98/34]?
- 2) Попада ли в този случай осъществяваната от Doctipharma дейност на и чрез неговия уебсайт www.doctipharma.fr в приложното поле на член 85в от Директива [2001/83]?
- 3) Трябва ли член 85в от Директива [2001/83] да се тълкува в смисъл, че произтичащата от тълкуването на членове L.5125-25 и L.5125-26 от Кодекса за общественото здраве забрана за извършване на осъществяваната от Doctipharma дейност на и чрез неговия уебсайт www.doctipharma.fr представлява ограничение, обосновано с оглед на закрилата на общественото здраве?
- 4) При отрицателен отговор, трябва ли член 85в от Директива [2001/83] да се тълкува в смисъл, че допуска извършване на осъществяваната от Doctipharma дейност на и чрез неговия уебсайт www.doctipharma.fr?
- 5) Обоснована ли е в този случай с оглед на закрилата на общественото здраве по смисъла на член 85в от Директива [2001/83] забраната за извършване на дейността на Doctipharma, произтичаща от тълкуването на [Cour de cassation (Касационен съд)] на членове L.5125-25 и L.5125-26 от Кодекса за общественото здраве?
- 6) При отрицателен отговор, трябва ли член 85в от Директива [2001/83] да се тълкува в смисъл, че допуска извършването на дейност за предоставяне на „услуги на информационното общество“, предлагана от Doctipharma?“.

18. Писмени становища представят страните в главното производство, френското, чешкото и италианското правителство, както и Европейската комисия. Страните в главното производство, френското правителство, както и Комисията са представявани в проведеното на 19 април 2023 г. съдебно заседание.

V. Анализ

A. По първия преюдициален въпрос

19. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали извършваната от Dostipharma дейност на неговия уебсайт представлява „услуга на информационното общество“ по смисъла на Директива 98/34⁹.

20. В самото начало трябва да отбележа, че настоящото преюдициално запитване не дава пълна представа за предоставяната от Dostipharma услуга и че информацията, предоставена от страните в това отношение, невинаги е последователна. Въпреки това с оглед на предоставената от запитващата юрисдикция информация първият преюдициален въпрос трябва да се разбира като отнасящ се по същество до това дали член 1, параграф 2 от Директива 98/34 трябва да се тълкува в смисъл, че предоставяна на уебсайт услуга, която се състои в свързването на фармацевти с клиенти с цел продажба от уебсайтовете на аптеките, които са се абонирали за този сайт, на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, представлява услуга на информационното общество по смисъла на тази разпоредба.

21. Директива 98/34 определя понятието „услуга на информационното общество“ като „каквато и да е услуга, нормално предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба на получателя на услугите“.

22. В това отношение, на първо място, настоящото преюдициално запитване не съдържа никаква конкретна информация, която да позволи да се приеме, че предоставяната от Dostipharma услуга е възмездна. От него обаче е видно, че фармацевтите са управлявали сайтовете си чрез техническото решение на Dostipharma, от което стигам до извода, че те е трябвало да се абонират предварително за тази услуга. В писменото си становище Dostipharma посочва, че фармацевтите се абонират за нейната платформа чрез плащане на еднократна цена. Френското правителство добавя, че предоставяната от Dostipharma услуга е предмет и на обратно прехвърляне на процент от сумата от продажбите, събрана чрез платформата. Във всеки случай в този контекст е без значение дали възнаграждението е резултат от извършено от Dostipharma приспадане от платената от клиента цена, или от плащане, извършено от фармацевта. Всъщност възнаграждението за услуга на информационното общество не трябва непременно да е платено от всичките й получатели¹⁰.

23. На второ място, запитващата юрисдикция посочва, както е видно от точки 7 и 8 от настоящото заключение, че интернет потребителите купуват на уебсайта на Dostipharma фармацевтични и лекарствени продукти, отпускани без рецепта, чрез уебсайтове на аптеки. Тя добавя, че Cour de cassation (Касационен съд) е отменил решението на Cour d'appel de Versailles (Апелативен съд Версай) с мотива, че последният не е извел последиците от

⁹ В това отношение не е изключено за отговора на първия въпрос да е необходимо тълкуване не само на разпоредбите на Директива 98/34, но и на Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 241, 2015 г., стр. 1). Всъщност Директива 98/34 е отменена на 7 октомври 2015 г. с Директива 2015/1535, а в писменото си становище Dostipharma посочва, че разглежданата услуга е предоставяна до 2016 г. Следва все пак да се отбележи, че втората директива възпроизвежда определението на понятието „услуга на информационното общество“, съдържащо се в първата директива, поради което прилагането на втората директива към фактите по спора в главното производство във всеки случай не би засегнало отговора на първия преюдициален въпрос.

¹⁰ Вж. в този смисъл решение от 3 декември 2020 г., Star Taxi App (C-62/19, EU:C:2020:980, т. 45).

собствените си констатации, че дейността, която Dostipharma извършва на своя уебсайт, се състои по-специално в свързване на работещи в аптеки фармацевти с потребители с цел продажба на лекарствени продукти. Ето защо, независимо от спорния въпрос дали от правна гледна точка съгласно определенията и понятията, възприети във френското право, предоставяната от Dostipharma услуга представлява форма на посредничество, следва да се отбележи, че от фактическа гледна точка услугата позволява или най-малкото улеснява свързването на фармацевти с клиенти.

24. При тези обстоятелства следва да се приеме, че доколкото свързването на клиента с аптеката се извършва посредством уебсайт, без едновременното присъствие на двете страни, услугата на Dostipharma представлява услуга, която се предоставя от разстояние и чрез електронно средство¹¹. В това отношение запитващата юрисдикция следва да се увери, че в нито един момент от процеса на сключване на договора фармацевтът и клиентът не влизат в контакт помежду си или с Dostipharma по друг начин освен чрез електронно оборудване.

25. На трето място, от представените в точка 22 от настоящото заключение съображения е видно, че Dostipharma предоставя услугата си по индивидуална молба както на фармацевтите, които трябва да се абонират за уебсайта на Dostipharma, за да могат да използват услугата на това дружество, така и на клиентите, които желаят да купят лекарствени продукти от абонираните се за този уебсайт фармацевти.

26. Поради това следва да се приеме, че услуга, предлагана от доставчик на уебсайт, която се състои в свързването на фармацевти с клиенти с цел продажба на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, чрез уебсайтове на аптеки, които са се абонирани за този сайт чрез заплащане на еднократна сума, без при сключването на договор за продажба този доставчик, фармацевтът и клиентът да влизат в контакт по друг начин освен чрез електронно оборудване, по принцип представлява „услуга на информационното общество“ по смисъла на Директива 98/34.

27. При все това съгласно решения *Asociación Profesional Elite Taxi*¹², *Airbnb Ireland*¹³ и *Star Taxi App*¹⁴, на които се позовават запитващата юрисдикция и страните в своите становища, услуга, която се състои в свързването на клиенти с доставчици на услуги и която отговаря на всички условия по член 1, точка 2 от Директива 98/34, представлява по принцип услуга, различна от свързани с нея последващи услуги, и следователно трябва да се квалифицира като „услуга на информационното общество“. Това обаче не е така, ако се окаже, че тази услуга по свързване е неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е услуга с различна правна квалификация. От тази съдебна практика е видно, че случаят е такъв, когато тази услуга по свързване е функционално и икономически неделима от другата услуга. Освен това трябва доставчикът на първата услуга да организира и контролира общото функциониране и на втората услуга¹⁵.

¹¹ Вж. по аналогия решение от 19 декември 2019 г., *Airbnb Ireland* (C-390/18, EU:C:2019:1112, т. 47).

¹² Решение от 20 декември 2017 г. (C-434/15, EU:C:2017:981, т. 37 и 40).

¹³ Решение от 19 декември 2019 г. (C-390/18, EU:C:2019:1112, т. 50).

¹⁴ Решение от 3 декември 2020 г. (C-62/19, EU:C:2020:980, т. 49).

¹⁵ Вж. в този смисъл решения от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, т. 38 и 39), от 19 декември 2019 г., *Airbnb Ireland* (C-390/18, EU:C:2019:1112, т. 53—56), и от 3 декември 2020 г., *Star Taxi App* (C-62/19, EU:C:2020:980, т. 50—53).

28. В това отношение, на първо място и преди всичко, както Съдът отбелязва в решение Ker-Optika¹⁶, като се позовава на съображение 18 от Директива 2000/31 и на мотивите към предложението за тази директива, услугите на информационното общество включват по-специално онлайн продажбата на стоки и услугите, позволяващи да се извършват електронни трансакции онлайн за закупуването на стоки, като интерактивния телешопинг и електронните търговски центрове.

29. При тези обстоятелства имам съмнения дали съдебната практика, посочена в точка 27 от настоящото заключение, е изцяло приложима към ситуации, при които дейност по онлайн продажбата на стоки се улеснява или дори се извършва посредством услуга на информационното общество, предоставена от друг доставчик, който свързва продавачи с клиенти. В подобни ситуации услуга по свързване не може да е неразделна част от обща услуга, чийто главен компонент не отговаря на квалификацията „услуга на информационното общество“. Всъщност, както е видно от точка 28 от настоящото заключение, дадена услуга за онлайн продажба сама по себе си представлява услуга на информационното общество.

30. Следователно, ако се приеме, че дадена услуга по свързване на продавачи с клиенти е неразделна част от обща услуга за продажба, това няма да промени непременно правната квалификация на тази услуга като „услуга на информационното общество“. Въпреки това съображението, че са изпълнени критериите, изведени от посочената в точка 27 от настоящото заключение съдебна практика, следва да доведе до заключението, че доставчик, предоставящ услуга, която a priori се състои само в свързването на продавачи с клиенти, е доставчик и на услугата за продажба.

31. На второ място, във всеки случай, както отбелязва запитващата юрисдикция, разглежданата в настоящото дело услуга не отговаря на критериите, изведени от посочената в точка 27 от настоящото заключение съдебна практика.

32. Всъщност, от една страна, работещите в аптеки фармацевти са професионални търговци на лекарствени продукти, които могат да участват в продажбата от разстояние независимо от услугата, предоставяна от Doctipharma, така че тази услуга може да бъде отделена от самата сделка по продажба. От друга страна, не изглежда Doctipharma да организира общото функциониране на сделките по продажба, тъй като клиентът избира работещия в аптека фармацевт, а Doctipharma не участва в определянето на цената на лекарствените продукти, продавани от професионални търговци, и не упражнява контрол върху тези сделки по продажба. Освен това обстоятелството, че лекарствените продукти в уебсайта на Doctipharma са представени под формата на предварително записан каталог, не означава непременно, че това дружество определя предлагането на лекарствените продукти. Всъщност от разискванията в съдебното заседание е видно, че този каталог първо е изготвен въз основа на списък, съдържащ всички лекарствени продукти, разрешени в държавата членка, в която са установени Doctipharma и абонираните се за услугата на това дружество фармацевти, който впоследствие е попълнен с данни за наличността на лекарствените продукти, предоставяни от абонираните се фармацевти.

33. С оглед на изложеното поддържам позицията, съдържаща се в точка 26 от настоящото заключение. Ето защо на първия преюдициален въпрос следва да се отговори в смисъл, че услуга, предоставяна на уебсайт от доставчик, която се състои в свързването на

¹⁶ Решение от 2 декември 2010 г., Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725).

фармацевти с клиенти с цел продажба — чрез уебсайтове на аптеки, които са се абонирали за този сайт чрез заплащане на еднократна сума — на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, без при сключването на договор за продажба този доставчик, фармацевтът и клиентът да влизат в контакт по друг начин освен чрез електронно оборудване, представлява „услуга на информационното общество“ по смисъла на член 1, точка 2 от Директива 98/34. В настоящия случай запитващата юрисдикция следва да провери дали от фактическа гледна точка всички тези елементи са били налице по отношение на разглежданата в главното производство услуга.

Б. По втория преюдициален въпрос

1. Уточняване на въпроса

34. С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 85в, параграф 1, буква а) и член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 трябва да се тълкуват в смисъл, че забрана, наложена на доставчик на услуга, като описаната в първия преюдициален въпрос, която произтича от тълкуването на националните разпоредби, забраняващи използването на тази услуга от лицата, получили разрешение или право да доставят на потребителите от разстояние лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, попада в обхвата на една от двете разпоредби.

35. Този втори въпрос, както е формулиран от запитващата юрисдикция, несъмнено се отнася само до това дали дейността на Dostipharma попада в приложното поле на член 85в от Директива 2001/83.

36. В действителност обаче той е само предварителен по отношение на третия, четвъртия, петия и шестия преюдициален въпрос, с които запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 85в от Директива 2001/83 не допуска забраната, наложена на Dostipharma. За да се отговори на този въпрос, следва не само да се определи дали дейността на Dostipharma попада в обхвата на тази разпоредба, но и да се установи в обхвата на кои конкретни точки от този член попада забраната за тази дейност, която произтича от тълкуването на разглежданите в главното производство национални разпоредби.

37. В това отношение, от една страна, в член 85в, параграф 1 от Директива 2001/83 са изброени условията за продажба на лекарствени продукти на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество („[условия, при които] лекарствените продукти се предлагат за продажба“). По-конкретно, член 85в, параграф 1, буква а) от тази директива предвижда, че „физическото или юридическото лице, което предлага лекарствените продукти, [трябва да] е получило разрешение или право да доставя лекарствени продукти на потребители и от разстояние съгласно националното законодателство на държавата членка, в която е установено“. Тази разпоредба е допълнена от член 85в, параграф 6 от посочената директива, съгласно който „държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че за лица, различни от посочените в параграф 1, които предлагат лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние и извършват дейност на тяхна територия, се прилагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции“.

38. От друга страна, член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 предвижда, че „[д]ържавите членки имат право да налагат условия, обосновани от съображения за закрила на общественото здраве и свързани с доставките на дребно на своя територия на лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество“.

39. При тези условия посочването на обосновката със закрилата на общественото здраве в третия и петия преюдициален въпрос ме навежда на мисълта, че запитващата юрисдикция счита, че разглежданите национални разпоредби попадат в приложното поле на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83. Както обаче става ясно от разискванията в съдебното заседание, подобно съображение далеч не е очевидно. Ето защо предлагам вторият въпрос да се преформулира така, че Съдът да прецени дали констатацията, че разглежданите национални разпоредби попадат в приложното поле на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83, представлява правилно тълкуване на тази директива¹⁷.

40. За тази цел и за да може да се даде полезен отговор на преюдициалните въпроси, трябва да се разгледа разграничаването на съответните приложни полета на член 85в, параграф 1, буква а) и член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83.

2. Разграничаване на съответните приложни полета на разглежданите разпоредби

41. От член 85в, параграф 1, буква а) и параграф 6 от Директива 2001/83 е видно, че едно от изискванията за предлагане за продажба на потребителите от разстояние на лекарствени продукти чрез услугите на информационното общество се отнася до лицата, които могат да извършват такава дейност. Както е видно от тази разпоредба, това трябва да са лица, получили разрешение или право да доставят лекарствени продукти на потребители и от разстояние съгласно националното законодателство на държавата членка, в която са установени. С други думи, тази разпоредба може да се разбира в смисъл, че отговаря на въпроса „кой“ може да продава лекарствени продукти онлайн. Освен това, макар условието, посочено в член 85в, параграф 1, буква а) от тази директива, да произтича от правото на Съюза, отговорът на този въпрос трябва да бъде даден от държавата членка, на чиято територия е установено лицето (държавата членка по произход).

42. От друга страна, член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 се отнася до правото на държавата членка, на чиято територия се доставят лекарствените продукти, предлагани за продажба от разстояние, да установи „условия, [...] свързани с доставките на дребно на [територията на тази държава членка] на лекарствени продукти“. Следователно това са условията, които евентуално са въведени на национално равнище от държавата членка по местоназначение.

43. Ето защо, особено когато, както в настоящия случай, лицето, което продава лекарствени продукти онлайн, е установено в държавата членка, на чиято територия се доставят тези лекарствени продукти, е необходимо да се направи разграничение между условието, предвидено в член 85в, параграф 1, буква а) от Директива 2001/83, и условията, свързани с доставката на дребно на лекарствени продукти, предлагани за продажба онлайн, наложени по силата на член 85в, параграф 2 от същата директива.

¹⁷ Вж. точка 34 от настоящото заключение.

44. Като се има предвид обаче общият характер на изразите, използвани в тези две разпоредби, особено съдържащият се в член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 („условия, [...] свързани с доставките на дребно [...] на лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество“), не мисля, че този въпрос може да се разреши чрез граматическо тълкуване. За сметка на това, от една страна, в съображения 21—24 от Директива 2011/62 и съдебната практика, на която те се позовават, и от друга страна, в директива 2000/31, която също се отнася до онлайн продажбата на стоки, се съдържат полезни елементи за разграничаването на условията, които попадат в обхвата на тези две разпоредби.

а) По Директива 2011/62

45. Съображение 21 от Директива 2011/62, с която се въвежда член 85в от Директива 2001/83, гласи, че „специалните условия за продажба на дребно на лекарствени продукти на населението не са хармонизирани на равнището на Съюза и следователно държавите членки могат да налагат условия за продажба на лекарствени продукти на населението в рамките на Договора [за функционирането на ЕС]“. Съображения 22—24 от тази директива внасят уточнения в това отношение.

46. Всъщност, най напред, съображение 22 от Директива 2011/62 гласи, че „[п]ри анализа на съвместимостта с правото на Съюза на условията за продажба на дребно на лекарствени продукти [Съдът] призна твърде особения характер на лекарствените продукти, чието терапевтично действие ги разграничава съществено от останалите стоки. Съдът постанови също така [...] че държавите членки следва да решат в каква степен възнамеряват да осигурят закрилата на общественото здраве и по какъв начин трябва да бъде постигната посочената степен. Тъй като тази степен може да е различна в различните държави членки, държавите членки трябва да разполагат със свобода на преценка по отношение на условията за доставка на лекарствени продукти на потребителите на тяхна територия“. По-нататък, съображение 23 от тази директива гласи, че „[п]о-специално предвид рисковете за общественото здраве и предвид правомощията, предоставени на държавите членки за определяне на равнището на закрила на общественото здраве, в практиката на Съда се признава, че държавите членки могат по принцип да наложат ограничението продажбата на дребно на лекарствени продукти да се извършва единствено от фармацевти“. Накрая, съображение 24 от посочената директива гласи: „[e]то защо и предвид практиката на Съда, държавите членки следва да могат да налагат оправдани с оглед закрилата на общественото здраве условия за продажбата на дребно на лекарствени продукти, предлагани за продажба от разстояние посредством услугите на информационното общество. Тези условия не следва да водят до неоправдани ограничения на функционирането на вътрешния пазар“.

47. Освен това, както е видно от решение *Apothekerkammer des Saarlandes* и др.¹⁸, на което се прави позоваване в съображения 22 и 23 от Директива 2011/62, условията за доставка на лекарствени продукти на потребителите се отнасят по-специално до режима на продажба на дребно на лекарствените продукти, и по-специално до възможността да запазят правото за продажба на дребно на лекарствените продукти единствено за фармацевтите, които притежават професионална независимост, и да вземат мерки за премахване или

¹⁸ Решение от 19 май 2009 г. (C-171/07 и C-172/07, EU:C:2009:316, т. 34 и 35).

намаляване на риска от засягане на тази независимост, доколкото такова засягане може да се отрази на равнището на сигурност и качество на снабдяването на населението с лекарствени продукти.

48. Важно е обаче да се отбележи, че решение *Apothekerkammer des Saarlandes* и др.¹⁹ не се отнася до онлайн продажбата и във всеки случай, че то е постановено преди приемането на Директива 2011/62. Съгласно промените, въведени с тази директива, отговорът на въпроса „кой“ може да предлага лекарствени продукти за продажба онлайн, е даден в член 85в, параграф 1, буква а) от Директива 2001/83²⁰. Следователно, тъй като този въпрос вече е обхванат от последната разпоредба, към него не могат да се прилагат условията за доставка на дребно на лекарствени продукти за продажба онлайн, наложени от държавата членка по местоназначение в съответствие с член 85в, параграф 2 от тази директива. За сметка на това тази разпоредба се отнася до условията за останалите аспекти, посочени в решение *Apothekerkammer des Saarlandes* и др.²¹, а именно режима на продажба на дребно на лекарствени продукти, и по-специално мерките за премахване или намаляване на риска от засягане на независимостта на лицата, получили разрешение или право да доставят лекарствени продукти на потребителите.

49. С оглед на гореизложеното, макар да следва да се приеме, че чрез услугата на информационното общество, която предоставя, *Dostipharma* предлага услуга за продажба на потребителите от разстояние, наложената на това дружество забрана следва да се разгледа с оглед на член 85в, параграф 1, буква а) от Директива 2001/83 и евентуално — на параграф 6 от този член. За сметка на това, макар да не трябва да се счита, че *Dostipharma* предлага лекарствени продукти за продажба от разстояние на потребителите, наложената му забрана трябва да се счита за условие за продажба на лекарствени продукти, което попада в обхвата на член 85в, параграф 2 от тази директива. Без да искам да преопределя преценката, която запитващата юрисдикция ще трябва да направи в настоящия случай, съм склонен да подкрепя втората квалификация.

50. Всъщност, от една страна, според мен резултатът от анализа, основан на критериите, изведени от посочената в точка 27 от настоящото заключение съдебна практика, е релевантен и в контекста на разграничението между хипотеза, попадаща в обхвата на член 85в, параграф 1, буква а) от Директива 2001/83, и хипотеза, попадаща в обхвата на член 85в, параграф 2 от тази директива. Използването на едни и същи критерии би позволило да се осигури съгласуваност на решенията, възприети в тези две разпоредби, а както ще докажа по-долу²², между тях съществува известен паралел по отношение на схващането за услугите на информационното общество в контекста на търговията с лекарствени продукти онлайн.

51. Във всеки случай и без да се засягат проверките, които трябва да извърши запитващата юрисдикция, от моя анализ следва, както отбелязах в точка 32 от настоящото заключение, че *Dostipharma* предоставя собствена услуга, която не е неразделна част от обща услуга, чийто главен компонент се състои в продажбата на лекарствени продукти, поради което не може да се счита, че това дружество предлага лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество.

¹⁹ Решение от 19 май 2009 г. (C-171/07 и C-172/07, EU:C:2009:316, т. 19, 31, 34 и 35).

²⁰ Вж. точка 41 от настоящото заключение.

²¹ Решение от 19 май 2009 г. (C-171/07 и C-172/07, EU:C:2009:316).

²² Вж. точки 56—64 от настоящото заключение.

52. От една страна, съгласно формулировката на третия и петия преюдициален въпрос забраната на услуга като предоставяната от Doctipharma произтича от тълкуването на разглежданите в главното производство национални разпоредби. Тези разпоредби обаче, изглежда, забраняват на лицата, получили разрешение или право да доставят лекарствени продукти на потребителите, определено поведение по време на тяхната продажба. Така самата забрана на услугата, предоставяна от Doctipharma, изглежда, произтича от забрана за тези лица да използват услуги като предоставяната от Doctipharma. От тази гледна точка посочената в тези преюдициални въпроси забрана произтича от тълкуването на националните разпоредби, които определят условията за продажба на лекарствени продукти онлайн.

53. От съображения за изчерпателност, с оглед на своята цел разглежданата в главното производство забрана може да се счита за мярка, с която националният законодател е искал да премахне или намали риска от засягане на независимостта на лицата, получили разрешение или право да доставят лекарствени продукти на потребителите. Като се има предвид тълкуването, което дадох на решение *Apothekerkammer des Saarlandes* и др.²³ в контекста на Директива 2001/83²⁴, такава мярка би попаднала в обхвата на член 85в, параграф 2 от Директивата.

54. С оглед на гореизложеното, без да се засягат проверките, които трябва да извърши запитващата юрисдикция относно, от една страна, характеристиките на разглежданата в главното производство услуга, и от друга страна, нормативното съдържание на разглежданите в главното производство национални разпоредби, считам, че забраната, която произтича от тези национални разпоредби, попада в обхвата на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83.

55. Освен това съображенията, представени в точки 49—54 от настоящото заключение, се потвърждават от отчитането на трансграничното измерение на онлайн продажбата на лекарствени продукти.

б) По Директива 2000/31

56. Въпреки че спорът в главното производство няма трансгранично измерение, последното е съществен аспект на електронната търговия с лекарствени продукти. Като се имат предвид различията между националните законодателства на държавите членки относно лицата, получили право да продават лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, продажбата от разстояние би могла, дори в по-голяма степен от продажбата в традиционен търговски обект (аптека), да позволи опростен достъп до някои лекарствени продукти. Освен това необходимостта от тълкуване на разпоредбите, посочени в преюдициалните въпроси, като се вземе предвид трансграничното измерение на продажбата на лекарствени продукти онлайн, е изтъкната и по време на съдебното заседание. Всъщност не е изключено държави членки, различни от тази, на територията на която е установен доставчик на услуга на информационното общество, да се опитат да ограничат достъпа до услугата му.

²³ Решение от 19 май 2009 г. (C-171/07 и C-172/07, EU:C:2009:316).

²⁴ Вж. точка 48 от настоящото заключение.

57. В това отношение трансграничното измерение на онлайн продажбата на стоки чрез услугите на информационното общество е частично уредено с Директива 2000/31. Продажбата на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, не е напълно изключена, както става ясно от позоваванията на тази директива, направени в член 85в, параграф 1, буква г) и параграф 6 от Директива 2001/83, съгласно които тези разпоредби се прилагат, без да се засяга първата директива²⁵.

58. Съгласно логиката, на която се основава Директива 2000/31, и по-конкретно член 3, параграфи 1 и 2 от нея, що се отнася до изискванията, попадащи в „координираната област“, определена в член 2, точка з) от тази директива, към доставчик на услуга на информационното общество по принцип се прилага националното законодателство на държавата членка по произход. Държава членка, различна от тази по произход, може „по причини, свързани с координираната област“, да ограничи свободата на предоставяне на услуги на информационното общество само като приеме мерки, които отговарят на условията по член 3, параграф 4, букви а) и б) от посочената директива. Следователно изискванията, които попадат в координираната област, могат да бъдат наложени от държавата членка по произход или — в границите, наложени от член 3, параграф 4 от същата директива — от други държави членки.

59. В това отношение, както е видно от член 2, буква з), подточка i) от Директива 2000/31, координираната област обхваща изискванията, на които доставчикът на услуги трябва да отговаря и които се отнасят до достъпа до дейност за предоставяне на услуги на информационното общество и нейното извършване, като изискванията за поведението на доставчика на услуги или за неговата отговорност²⁶.

60. От друга страна, съгласно член 2, буква з), подточка ii) от Директива 2000/31 националните правила, които се отнасят до изисквания, приложими към стоките като такива, както и до условията, при които продадена чрез интернет стока може да бъде доставена на територията на държава членка, не са обхванати от координираната област. В съображение 21 от тази директива се уточнява, че координираната област „не засяга правните изисквания на държавите членки за стоките, като норми на безопасност, задължения за етикетирание, или отговорност за стоките, или изисквания на държавите членки за доставката и транспорта на стоки, включително дистрибуцията на лекарствени продукти“. Следователно такива изисквания могат да бъдат наложени от държава членка по местоназначение по силата на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83, без да е необходимо да се разглежда въпросът за връзката между тази директива и член 3 от Директива 2000/31. Забраната, наложена на Doctipharma въз основа на тълкуването на разглежданите в главното производство национални разпоредби, обаче не изглежда да произтича от такива изисквания.

61. За сметка на това, доколкото от гледна точка на Doctipharma тълкуването на тези национални разпоредби се свежда до забрана за извършване на конкретна дейност от доставчик на услуга на информационното общество, а от гледна точка на фармацевтите — до забрана на определено поведение във връзка с онлайн продажбата на лекарствени продукти, посочените национални разпоредби се отнасят до достъпа до дейност за

²⁵ Вж. също в този смисъл решение от 1 октомври 2020 г., А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн) (С-649/18, ЕУ:С:2020:764, т. 32).

²⁶ Вж. член 2, буква з), подточка i) от Директива 2000/31.

предоставяне на услуга на информационното общество и извършването на такава дейност. Следователно разглежданите в главното производство национални разпоредби установяват изисквания, които попадат в координираната област.

62. В това отношение решение А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн)²⁷, изглежда, потвърждава, че определени изисквания, обхванати от координираната област на Директива 2000/31, могат да представляват и условия по смисъла на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83. Всъщност съгласно точка 68 от това решение разглежданата забрана за фармацевтите да привличат клиентите си чрез многообразна и широкомащабна рекламна кампания за своите услуги за онлайн продажба, има за „цел закрила на общественото здраве, посочена в член 3, параграф 4, буква а) от Директива 2000/31, както впрочем и в член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83“.

63. От съображения за изчерпателност отбелязвам, че не съм напълно убеден, че решение А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн)²⁸ предопределя окончателно, че всяко условие, което попада в координираната област, трябва да съответства на член 3, параграф 4 от Директива 2000/31 и член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83. Всъщност, както вече констатирах в различен контекст, първата разпоредба не обхваща общи и абстрактни мерки, като не изключвам възможността такива мерки да попаднат в обхвата на втората разпоредба²⁹. Именно по тази причина не е ясно дали това решение установява универсален принцип, приложим във всички случаи, що се отнася до връзката между тези две разпоредби³⁰.

64. При всички положения обаче държавата членка по местоназначение трябва да спазва законодателството на държавата членка по произход по отношение на лицата, получили право да предлагат лекарствени продукти за онлайн продажба, без да може да се позове на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83. Както е видно от точка 48 от настоящото заключение, условията, наложени в съответствие с последната разпоредба, не отговарят на въпроса „кой“ може да продава лекарствени продукти онлайн. В подобно положение може да се приложи само член 3, параграф 4 от Директива 2000/31. Както отбелязах в точка 50 от настоящото заключение, налице е известен паралел между тези две директиви по отношение на схващането за услугите на информационното общество и условията, на които те са подчинени.

65. С оглед на изложеното поддържам позицията, съдържаща се в точка 54 от настоящото заключение. Ето защо на втория преюдициален въпрос следва да се отговори, че член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 трябва да се тълкува в смисъл, че забрана, наложена на доставчик на услуга, като описаната в първия преюдициален въпрос, която произтича от тълкуването на националните разпоредби, забраняващи използването на тази услуга от лицата, получили разрешение или право да доставят на потребителите от разстояние лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, попада в обхвата на

²⁷ Решение от 1 октомври 2020 г. (C-649/18, EU:C:2020:764).

²⁸ Решение от 1 октомври 2020 г. (C-649/18, EU:C:2020:764).

²⁹ Вж. моите заключения по дела Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:336, т. 123—125), LEA (C-10/22, EU:C:2023:437, т. 51), и Google Ireland и др. (C-376/22, EU:C:2023:467, т. 73).

³⁰ Всъщност, от една страна, в диспозитива на това решение се посочва Директива 2000/31, без да се споменават Директива 2001/83 и член 85в, параграф 2 от нея. От друга страна, от точка 27 от решение от 17 септември 2021 г. на Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж), поставено след решение от 1 октомври 2020 г. А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн) (C 649/18, EU:C:2020:764), е видно, че този съд, изглежда, е тълкувал последното решение в смисъл, че член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 обхваща изискванията относно онлайн рекламата и има предимство пред член 3, параграф 4 от Директива 2000/31, тъй като последният установява условията, при които държава членка може да дерогира от принципа, предвиден в член 3, параграфи 1 и 2 от нея.

тази разпоредба. В настоящия случай запитващата юрисдикция следва да провери дали всички тези елементи са били налице по отношение на разглежданите в главното производство национални разпоредби.

В. По третия, четвъртия, петия и шестия преюдициален въпрос

1. Предварителни бележки

66. С третия, четвъртия, петия и шестия преюдициален въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска да установи дали член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 не допуска забрана на услуга като описаната в първия преюдициален въпрос, която произтича от тълкуването на национални разпоредби като описаните във втория преюдициален въпрос.

67. Всъщност тези въпроси са поставени, в случай че предоставяната от Doctipharma услуга бъде счетена за услуга на информационното общество по смисъла на Директива 2001/83 (първи преюдициален въпрос). С оглед на моя прочит на втория преюдициален въпрос националните разпоредби, от които произтича забраната на тази услуга, трябва да се считат за национални разпоредби, които налагат условия за доставката на дребно на лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество по смисъла на член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83.

68. От член 85в, параграф 1 от Директива 2001/83 е видно, че за разлика от онлайн продажбата на лекарствени продукти, отпускани по лекарско предписание, държава членка няма право да забранява напълно предлагането на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, чрез услуги за онлайн продажба, предоставяни от установен на територията на тази държава членка доставчик, при положение че са изпълнени посочените в тази разпоредба условия³¹. В този контекст съгласно член 85в, параграф 2 от тази директива държавата членка по местоназначение има право да наложи „условия, [...] свързани с доставките на дребно на своя територия на лекарствени продукти за продажба на потребителите от разстояние чрез услугите на информационното общество“. Тези условия трябва да бъдат обосновани от съображения за закрила на общественото здраве.

69. Както отбелязва Комисията, запитващата юрисдикция цитира национални разпоредби, чието тълкуване води до забрана на определена дейност, без да поясни връзката между произтичащата от това тълкуване забрана и целта за закрила на общественото здраве, посочена в член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83. Въпреки че преюдициалното запитване се отнася до въпроса дали тази забрана е обоснована от целта за закрила на общественото здраве, настоящото заключение трябва да се ограничи да предостави общи насоки, които да дадат възможност на запитващата юрисдикция да отговори на този въпрос.

³¹ Вж. в този смисъл заключението на генерален адвокат Saugmandsgaard Øe по дело А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн) (С-649/18, ЕУ:С:2020:134, т. 25).

2. Насоки относно целта за закрила на общественото здраве

70. В член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 само се посочва, че условията, наложени в съответствие с тази разпоредба, трябва да са обосновани от съображения за закрила на общественото здраве.

71. В това отношение съображение 24 от Директива 2011/62 пояснява нормативното съдържание на тази разпоредба, като посочва, че наложените съгласно нея условия „не трябва да водят до неоправдани ограничения на функционирането на вътрешния пазар“. С оглед на традиционната терминология на правото на Съюза, използвана в това пояснение, считам, че то отразява волята на законодателя на Съюза да подложи упражняването на правомощията на държавите членки по местоназначение на класически тест, целящ да определи дали наложените от дадена държава членка условия могат да гарантират постигането на целта за закрила на общественото здраве и дали тези условия не надхвърлят необходимото за постигането на тази цел.

72. Освен това, както показах в точки 62—64 от настоящото заключение, условията, наложени в съответствие с член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83, могат да се прилагат и в трансграничен контекст, по отношение на доставчици на услуги на информационното общество, установени в държави членки, различни от наложилата условие в съответствие с тази разпоредба. Следователно упражняването на правото на държава членка по местоназначение трябва да е обвързано с условия, съответстващи на тези, на които подлежи всяко ограничение на основните свободи, гарантирани с членовете на Договора за функционирането на ЕС.

73. Предлагам на третия, четвъртия, петия и шестия преюдициален въпрос да се отговори, че член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска забрана на услуга като описаната в първия преюдициален въпрос, която произтича от тълкуването на национални разпоредби като описаните във втория преюдициален въпрос, освен ако не бъде доказано, че тази забрана е едновременно годна и необходима за закрилата на общественото здраве, което запитващата юрисдикция следва да провери.

74. За да дам повече насоки на запитващата юрисдикция, ще направя няколко допълнителни забележки относно проверката, която тази юрисдикция трябва да извърши.

75. На първо място, с оглед на значението на връзката на доверие, която трябва да е налице между здравния специалист, какъвто е фармацевтът, и неговите клиенти, защитата на достойнството на регламентирана професия може да представлява императивно съображение от обществен интерес, свързано със закрилата на общественото здраве, което може да обоснове ограничение на свободното предоставяне на услуги³². Това се отнася и до сигурността и качеството на търговията на дребно с лекарствени продукти³³. Освен това с оглед на факта, че Директива 2011/62 се отнася главно да предотвратяването на навлизането на фалшифицирани лекарствени продукти във веригата на доставка, трябва да отбележа, че необходимостта да се осигури сигурно и качествено снабдяване с лекарствени продукти, представлява цел за закрила на здравето и живота на хората³⁴. Накрая, според мен целта за закрила на общественото здраве включва и предотвратяването на

³² Вж. решение от 1 октомври 2020 г., А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн) (С-649/18, ЕУ:С:2020:764, т. 66).

³³ Вж. в този смисъл решение от 19 май 2009 г., Apothekerkammer des Saarlandes и др. (С-171/07 и С-172/07, ЕУ:С:2009:316, т. 39).

³⁴ Вж. решение от 18 септември 2019 г., VIPA (С-222/18, ЕУ:С:2019:751, т. 68).

неразумната и прекалена употреба на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, което отговаря на съществената цел за защита на общественото здраве³⁵.

76. На второ място, що се отнася до годността на национална мярка да постигне преследваната цел, следва да се припомни, че при несигурност относно съществуването или степента на риск за здравето на хората е от значение държавата членка да може да вземе мерки за защита, без да трябва да чака пълното доказване на наличието на този риск. Освен това държавата членка може да вземе мерки, които намаляват, доколкото е възможно, рисковете за общественото здраве³⁶.

77. На трето място, за да се прецени дали е спазен принципът на пропорционалност в областта на общественото здраве, следва да се държи сметка за обстоятелството, че здравето и животът на хората се нареждат на първо място сред защитените от Договора за функционирането на ЕС ценности и интереси и държавите членки трябва да решат в каква степен възнамеряват да осигурят закрилата на общественото здраве и по какъв начин да се достигне тази степен³⁷.

78. За изчерпателност следва да се подчертае, че в писменото си становище Комисията посочва, че забраната, която произтича от тълкуването на разглежданите в главното производство национални разпоредби, трябва да се разгледа и в светлината на член 15, параграфи 1—3 от Директива 2006/123/ЕО³⁸.

79. В това отношение Комисията припомня, че съгласно член 3, параграф 1 от тази директива, „ако разпоредбите на [последната] влизат в противоречие с разпоредба на друг акт на Общността, регулиращ специфични аспекти на достъпа до или упражняването на дейност по предоставяне на услуги в специфичен сектор или за специфични професии, предимство има разпоредбата на другия акт на Съюза и тя се прилага към тези специфични сектори или професии“. В настоящия случай, доколкото изглежда, че не е налице противоречие между релевантните разпоредби на Директива 2006/123 и тези на Директива 2001/83, няма причина да се прилагат само последните разпоредби.

80. Съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2006/123 държавите членки гарантират по-специално, че изискванията по параграф 2, буква г) от този член, а именно отнасящите се до достъпа до съответната дейност по предоставяне на услуга от определени доставчици по силата на специфичния характер на дейността, са съвместими с условията за недискриминация, необходимост и пропорционалност, посочени в параграф 3 от този член.

81. По същество тези условия съответстват на разгледаните в рамките на анализа ми на третия, четвъртия, петия и шестия преюдициален въпрос. Освен това нищо не сочи, че сама по себе си забраната, която произтича от националните разпоредби, е дискриминационна. Обстоятелството, че ако се следва стриктно решение А (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн)³⁹, тази забрана, при спазване на клаузата за

³⁵ Вж. по аналогия решение от 22 декември 2022 г., EUROАПТИКА (C-530/20, EU:C:2022:1014, т. 39, 43 и 44). Вж. също в този смисъл решение от 2 декември 2010 г., Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725, т. 58 и 59).

³⁶ Вж. в този смисъл решение от 18 септември 2019 г., VIRA (C-222/18, EU:C:2019:751, т. 72).

³⁷ Вж. решение от 5 декември 2013 г., Venturini и др. (C-159/12—C-161/12, EU:C:2013:791, т. 59).

³⁸ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 2006 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).

³⁹ Решение от 1 октомври 2020 г. (C-649/18, EU:C:2020:764).

дерогация, предвидена в член 3, параграф 4 от Директива 2000/31, би била непротивопоставима на доставчиците на услуги, установени в други държави членки, от гледна точка на правото на Съюза не променя недискриминационния характер на посочената забрана, както е установена на национално равнище.

82. Запитващата юрисдикция обаче не поставя въпроса за Директива 2006/123 и само Комисията се е произнесла по евентуалното ѝ прилагане в спора по главното производство. Освен това, както посочих, запитващата юрисдикция не предоставя подробна информация относно характеристиките на предоставяната от Doctipharma услуга и целите, преследвани със забраната на тази услуга. При тези обстоятелства предлагам на Съда да насочи вниманието на запитващата юрисдикция към тази директива, без обаче да я тълкува.

VI. Заключение

83. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция) преюдициални въпроси по следния начин:

„1) Член 1, параграф 2 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година за определяне на процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти, изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г.,

трябва да се тълкува в смисъл, че

услуга, предоставена на уебсайт от доставчик на услуги, която се състои в свързването на фармацевти с клиенти с цел продажба — чрез уебсайтове на аптеки, които са се абонирали за този сайт чрез заплащане на еднократна сума — на лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, без при сключването на договор за продажба този доставчик, фармацевтът и клиентът да влизат в контакт по друг начин освен чрез електронно оборудване, представлява „услуга на информационното общество“. В настоящия случай запитващата юрисдикция следва да провери дали от фактическа гледна точка всички тези елементи са били налице по отношение на разглежданата в главното производство услуга.

2) Член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба, изменена с Директива 2011/62/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г.,

трябва да се тълкува в смисъл, че

забрана, наложена на доставчик на услуга, като описаната в първия преюдициален въпрос, която произтича от тълкуването на националните разпоредби, забраняващи използването на тази услуга от лицата, получили разрешение или право да доставят на потребителите от разстояние лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание, попада в обхвата на тази разпоредба. В настоящия случай запитващата юрисдикция следва да провери дали всички тези елементи са били налице по отношение на разглежданите в главното производство национални разпоредби.

3) Член 85в, параграф 2 от Директива 2001/83

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска забрана на услуга като описаната в първия преюдициален въпрос, която произтича от тълкуването на национални разпоредби като описаните във втория преюдициален въпрос, освен ако не бъде доказано, че тази забрана е едновременно годна и необходима за закрилата на общественото здраве, което запитващата юрисдикция следва да провери“.